

[Reflex online](#)

“

PRÁVO A DNA

Testy DNA při vyšetřování zločinu rozhodně nemusí odhalit vždy pravého pachatele, varuje doktor Daniel Vaněk. Tento text proto chce poukázat na některá praktická úskalí spojená s DNA a měl by varovat před vírou v samospasitelnost genetických testů.

Víra v moderní vědu ve vyšetřování trestné činnosti je věčná a nevymýtelná. Přesto právě zneužití moderní vědy, přesněji těch nejmodernějších poznatků, které ještě nemají vypracovanou dostatečně přesnou metodiku svého nasazení v terénu, představuje mimořádně velké nebezpečí. Vědecký poznatek totiž před soudem působí velice autoritativně, jako argument, přes nějž neteče voda.

K analýze DNA je nutné kost nejprve rozemlít na prášek...

Foto: HYNEK GLOS

Skutečnost, že podobně rizikovou pozici mají dnes podle doktora Vaňka metody spojené s rozbořením a identifikací DNA, rozhodně neznamená, že přeceňování kriminalistických metod s DNA spojených by bylo nějakou novinkou. Podobně přeceňovaná a jako spása ve vyšetřování chápána byla po svém nástupu i daktyloskopie. Laskavý čtenář si jistě vzpomene na povídku spisovatele Jiřího Marka, který v jednom z textů ve svých Hříšných lidech města pražského nechal právě zfalšovaný otisk prstu zahrát leitmotiv.

Byla to za první republiky nově nastupující a módní vyšetřovací metoda, jíž každý věřil. Policie našla po vloupání otisk člověka, který byl již léta ve vězení, a celé vyšetřování se ocitlo v krizi. Tedy dokud mladý a chytrý policista nepřišel na to, že střep s otiskem není z místa činu, ale naopak - byl tam pachatelem, s nímž lupič seděl ve vězení, cílevědomě donesen, aby zmátl vyšetřovatele.

ZÁZRAČNÁ KYSELINA

Co to vlastně je DNA? Vědeckým slovníkem: deoxyribonukleová kyselina - nositelka genetické informace v buňkách, schopná sebereprodukce (replikace) a syntézy RNA - kyseliny ribonukleové. DNA je tvořena dvěma řetězci nukleotidů, které jsou v chromozomech uloženy ve dvoušroubovici. DNA má čtyři báze: adenin, guanin, cytozin a tymin. Báze se na sebe vážou pomocí vodíkových můstků. DNA je v buňce obsažena především v jádře a na jejím řetězci záleží, jaké budeme mít vlasy, jak velkou nohu i jak hysteričtí v životě budeme.

Méně vědecky - je to kód našeho individuálního bytí a je obsažen prakticky v každé naší buňce. Což znamená - neboť buňky trouseme, kudy chodíme -, že ovládnutí rychlé dešifrace DNA může znamenat takové narušení soukromí občanů, o jakém se nám nikdy ani nesnilo.

Buňky každý z nás trousí, kdekoli se pohybuje. Přesto je stále častější, že při odsouzení zločince hraje klíčovou roli výsledky analýzy vzorků DNA nalezených na místě činu. A v současné praxi je téměř jisté, že pachatel, stopy jehož DNA se najdou na místě vraždy, si tu vraždu taky odsedí, tvrdí doktor Vaněk. Přitom pachatelem vůbec být nemusí, DNA se může na místo dostat i jinak.

...a pak nejméně 18 hodin inkubovat při 56 °C ve speciálním roztoku s enzymy,...

Foto: HYNEK GLOS

DNA JDE NAMNOŽIT!

To říká s naprostou jistotou doktor Vaněk. "Stejně jako množíme DNA z mikroskopických vzorků za účelem její analýzy, je technicky možné ‚namnožit‘ ji i k jiným účelům. Třeba k podstrčení," pokračuje svůj neveselý výklad. Tedy - neveselý pro člověka, jenž má nějaké informace o fungování státního aparátu této země a který si

dovede představit, jak mizivé šance má kdokoliv, kdo by se stal terčem manipulace s DNA. "Stačí získat vzorek jeho DNA a pak se mohou dít věci. Technicky je snadno představitelné například to, že se může chlap přes falešný test vyzout z otcovství. Stačí získat a namnožit vzorek DNA souseda, pak jít na odběr, tu DNA si těsně před odběrem vzorku dát do pusy. Sestra pak odebere podstrčenou DNA, přesto ona i kdokoliv, kdo bude výsledek testu posuzovat, bude skálopevně přesvědčena, že jde o DNA testovaného. Následkem téhle jednoduché záměny lze získat naprosto neprůstředné potvrzení, že nejste otcem vlastního dítěte."

JAK UKRÁST IDENTITU

Tento text samozřejmě není míněn jako návod, jak někomu ukrást DNA. Přesto je na místě učinit výčet takových příležitostí, třeba u člověka, který jede na služební cestu. Ne proto, aby se to čtenář naučil, ale proto, aby tomu dokázal v určitých případech zabránit. Jen v některých - ve všech to totiž zřejmě nejde.

Jste z Prahy a máte od osmi ráno celodenní jednání v Ostravě. Přijedete večer před jednáním do hotelu a rozsévání stop začíná. Nejprve povečeříte a po jídle si dáte pivo. Pokud soukromý detektiv, jenž má vaše stopy získat, dá za vypitý půllitr, na kterém je vaše DNA, kilo, dostal vás.

Jdete na pokoj, lehnete si, vyspíte se a jdete na jednání. Když dá onen detektiv kilo pokojské, dostane se na pokoj, než ho uklidí. Vezme si z prostěradla vaše vlasy, a pokud jste si zpestřil večer, i sperma. V koupelně si sebere další vlasy. Všechno je plné vaší DNA.

Pak jdete na jednání - pěšky, je to kousek - a dáte si před tím stresem cigáro. Vajgla pochopitelně odhodíte, a když ho detektiv sebere, má vás. Pak si dáte žvýkačku, aby z vás nesmrđěl kouř, a když ji před vstupem do budovy vyplivnete, detektiv si ji sebere a zase vás dostal - respektive dostal vaší DNA.

Na jednání - pokud chce vaše DNA získat a zneužít obchodní partner - vás usadí do křesla s vysokým opěradlem a dostanete minerálku, aby vám nevyschlo. Jak na opěradle židle, tak na skleničce zůstává vaše DNA. Na skleničce jako bonus i vaše otisky.

Když se s partnerem po vyčerpávajícím dni konečně dohodnete, sepíšete společný zápis. Vy jej potřebujete někam poslat, tak při zalepování olíznete obálku. A adresát zápis dostává i s pořádnou porcí DNA ...

BEZ ZÁKONA

Zákon u nás zatím ošetřuje pouze odběr DNA za účelem identifikace, přesto má u soudu DNA test zcela magickou váhu. Kriminalistický ústav vede Národní databázi DNA, do které můžete svůj vzorek dobrovolně odevzdat (jak učinil například ombudsman Otakar Motejl). Jinak se do ní vzorky moc nehrnou - zákon, který by odběr upravoval, neexistuje a podle zákona o ochraně osobních údajů je naštěstí a zcela oprávněně vzorek DNA chápán jako citlivý osobní údaj. Stejně tak panuje právní vakuum kolem analýz DNA a zcela chybí jakákoliv státní kontrola kvality analýz DNA, upozorňuje doktor Vaněk.

...které doslova 'vykoušou' DNA z osteocytů

Foto: HYNEK GLOS

Zákon, jenž by všechny tyhle patálie kolem DNA řešil, se připravuje už dva roky. Když se ale doktora Vaňka zeptám, kdy už bude na pořadu jednání Parlamentu, odpoví chmurně: "Kdo ví?"

[Reflex 22/2008](#)

VÝHODNÁ NABÍDKA: webhosting FORPSI od 19 Kč/měs bez DPH

ETARGET odkazy [Přidat inzerát](#)

[Kupte si doménu 2. řádu](#)

1,5GB Hosting zdarma + Doména 600Kč Linux, MySQL, PHP4/5, Cron, Zálohy.

[Ochrana před odposlechy](#)

Bezpečná kancelář od 2.875 Kč měsíčně. Kancelář před odposlechy chrání Probin!

[Vzory smluv pro rok 2008](#)

Na každou situaci vzor, do kterého jen doplníte své údaje a smlouva je hotová.

[Moderování - online kurzy](#)

Staňte se pohotovým, profesionálním moderátorem pomocí našich kurzů.

[Úvěry pro podnikání](#)

WPB půjčí tam, kde banka nepůjčí. Ručení nemovitostí, úrok od 7% p.a.

Reflex.cz © copyright 2005 Ringier ČR, a.s.. Publikování nebo jakékoliv jiné formy dalšího šíření obsahu serveru Reflex.cz jsou bez písemného souhlasu Ringier ČR, a.s., zakázány.

